

Τῆς ὑφ' ἡμῶν ἐκπονηθείσης καὶ ὀσονούπω ἐκδιδομένης Ἱστορίας τοῦ ΙΘ' αἰῶνος σκόπιμον ἐθεωρήσαμεν νὰ προτάξωμεν ὡς ἰδιαίτερον πραγματεῖαν *Εἰσαγωγὴν* παρασκευάζουσαν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν σπουδαιότεραν μελέτην τῆς Ἱστορίας ταύτης διὰ τῆς ἀπαραίτητου πρὸς τοιαύτην μελέτην γνώσεως τῶν σπουδαιότερων κεφαλαίων τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας τοῦ παρελθόντος. Ἐν τούτῳ δὲ ἠκολουθήσαμεν καὶ τῷ παραδείγματι τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Γερβίνου τοῦ προτάξαντος τῆς μεγάλης αὐτοῦ «Ἱστορίας τοῦ ΙΘ' αἰῶνος» τὴν «*Εἰσαγωγὴν*» εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος» καὶ ἐκδότος αὐτὴν ὡς ἰδιαίτερον πραγματεῖαν. Ἡμεῖς βεβαίως πόρρω ἀπέχομεν τοῦ νὰ συγκρίνωμεν τὴν ὑφ' ἡμῶν ἐκπονηθεῖσαν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ Ἱστορίαν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος πρὸς τὴν μακρὰν κριτικὴν Ἱστορίαν τοῦ περιωνύμου ἱστορικοῦ, οὗ ὁ πρόωρος θάνατος κατέλιπε δυστυχῶς ἡμιτελές τὸ μέγα ἔργον. Ἄλλως ὅμως ἔχουσι τὰ πράγματα προκειμένου περὶ τῆς «*Εἰσαγωγῆς*». Δὲν λέγω ὅτι ἡ ἐμὴ Εἰσαγωγή εἶναι σπουδαιότερα τῆς τοῦ Γερβίνου. Λέγω ὅμως ὅτι σπουδαιότερον προτιθεμένη σκοπὸν σπουδαιότερων ἀπτεταί ζητημάτων καὶ σπουδαιότερα περιλαμβάνει θέματα καὶ κεφάλαια τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς Εὐρώπης εἰς εὐρύτερον ἐπεκτεινομένη κύκλον καὶ ὀρίζοντα ἱστορικόν. Ἡ Εἰσαγωγὴ τοῦ Γερβίνου, ὡς αὐτὸς ἑορροιαζόμενος λέγει, οὐδὲν ἄλλο περιέχει ἢ *γενετικούς τινες χαρακτηρισμούς* τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς Εὐρώπης κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Τούναντίον δὲ ἡ προκειμένη Εἰσαγωγή εἶναι ἱστορία τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἱστορικοῦ βίου μέχρι τοῦ 19' αἰῶνος, ἱστορία ἐκ περιωπῆς θεωροῦσα καὶ ἐξετάζουσα πάντα τὰ σπουδαῖα κεφάλαια τοῦ ἱστορικοῦ τούτου βίου. Ὁ καθόλου χαρακτήρ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας, ἡ γένεσις τοῦ λατινογερμανικοῦ κόσμου ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνορωμαϊκοῦ, ἡ πολιτικὴ γένεσις τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας· ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ βαθμιαία ἐξελίξις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ καθόλου πολιτικοῦ βίου τῆς Εὐρώπης διὰ τοῦ συστήματος τῆς καθολικῆς χριστιανικῆς μοναρχίας καὶ διὰ τῆς τοῦ ἀντιθέτου συστήματος τῆς εὐρωπαϊκῆς συμπολιτείας, ἐξετέθησαν ὑφ' ἡμῶν μεθ' ὅσης ἡδυνάμεθα ἀκριβείας καὶ σαφηνείας ὡς ἀντιλήψωμεν. Ἐν τοῖς περὶ τοῦ συστήματος τῆς εὐρωπαϊκῆς συμπολιτείας προσεπαθήσαμεν νὰ πραγματευθῶμεν τὸ ζήτημα τοῦτο ὑφ' ὅλην τὴν γενικωτέραν καὶ εὐρυτέραν αὐτοῦ ἱστορικὴν ἔσοψιν καὶ σημασίαν παραβάλλοντες τὸ σύστημα τῆς νῦν εὐρωπαϊκῆς συμπολιτείας πρὸς τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Πλὴν τούτου ἐξετέθη ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ ταύτῃ συντόμως, ἀλλὰ περιεκτικῶς, ἡ ἱστορία τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἡ ἱστορία δηλονότι τῶν πολιτικῶν θεσμῶν, καὶ ἰδίως τῶν κοινοβουλευτικῶν, καθ' ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας μέχρι τοῦ 19' αἰῶνος κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν γενικωτέραν αὐτῆς ἱστορικὴν σημασίαν ἐξετέθησαν ἀρκοῦντως περιεκτικῶς. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς θρησκευτικῆς μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ ἐπιδράσει αὐτῆς ἐπὶ τὸν ὅλον ἱστορικὸν βίον. Ἰδιαίτερας προσοχῆς ἠξιώσαμεν προσέτι καὶ τὰ περὶ τῶν σλαβικῶν λαῶν καὶ ἰδίως τὰ περὶ τῶν σχέσεων τοῦ βυζαντινοῦ κράτους πρὸς τοὺς σλαβικούς λαοὺς καὶ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν. Μεθ' ὁμοίας προσοχῆς καὶ ἐπιστάσεως ἡρευνήσαμεν καὶ τὰ περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος καὶ τὰ κατὰ τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους. Κεφάλαιά τινα τῆς νεωτέρας ἱστορίας κοινὰ τῇ ἡμετέρᾳ Εἰσαγωγῇ καὶ τῇ τοῦ Γερβίνου, οἷον τὰ περὶ τῆς ἀμερικανικῆς ἐπαναστάσεως, τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ναπολεοντίου εὐρωπαϊκῆς ἡγεμονίας, ἐξετέθησαν ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν

